
МІЖНАРОДНИЙ МОЛОДІЖНИЙ СИМПОЗИУМ З ІСТОРІЇ НАУКИ І ТЕХНІКИ «ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ»

Київ, 19—20 квітня 2018 р.

19—20 квітня 2018 р. у Києві відбувся Міжнародний молодіжний симпозиум з історії науки і техніки «Пріоритети української науки», який складався з двох конференцій. 19 квітня 2018 р. відбулася щорічна XVI Міжнародна молодіжна науково-практична конференція «Історія розвитку науки, техніки та освіти», присвячена 120-річчю Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Її організаторами виступили фізико-математичний факультет КПІ імені Ігоря Сікорського, Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, Рада молодих учених при Міністерстві освіти та науки України, Державний політехнічний музей КПІ імені Ігоря Сікорського та Науково-технічна бібліотека (НТБ) КПІ імені Г.І. Денисенка. На конференції обговорювались питання відображення фундаментальних досліджень і сучасних технологій в Україні та світі крізь призму наукових і науково-технічних шкіл, ролі особистості в науці, еволюції фундаментальних ідей та теорій природознавства і техніки, впливу фізики на сучасний технологічний світ, розвитку освіти в Україні та світі, ролі КПІ в розвитку науки та технічної освіти України. Така проблематика сприяє формуванню молоді людини та підвищенню її інтересу до вивчення фахових дисциплін.

У конференції брали участь 100 осіб, серед яких ліцеїсти, студенти, аспіранти, молоді вчені, викладачі та науковці Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Одеського національного політехнічного університету та Одеської національної морської академії, Тернопільського національного технічного університету, Національного університету «Кієво-Могилянська академія», Державного університету інфраструктури та технологій, Військового інституту телекомунікацій та інформатизації, Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, Інституту геологічних наук НАН України,

Інституту фізики НАН України, Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, Національного університету штату Каліфорнія (США), спеціалізованої школи № 124, Ліцею міжнародних відносин № 51 (м. Київ).

Конференція проходила в конференц-залі НТБ КПІ імені Г.І. Денисенка. Привітання та побажання плідної роботи учасникам висловив голова оргкомітету конференції, проректор з наукової роботи КПІ імені Ігоря Сікорського, академік НАН України М.Ю. Ільченко. Він підкреслив, що саме в КПІ, як дослідницькому університеті, відбувається інтеграція наукових досліджень та освіти, посилюється використання наукових досягнень у практиці навчання студентів. Співголова оргкомітету, декан фізико-математичного факультету, доктор технічних наук, професор В.В. Ванін наголосив на необхідності підвищення якості фундаментальної освіти в технічному університеті, чому сприяє проведення таких заходів. Директор Інституту біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, академік НАН України С.В. Комісаренко підкреслив виняткову перспективу міждисциплінарних досліджень, зокрема значення важливих для біотехнології та генної інженерії CRISPR-методів. Завідувач кафедри загальної та теоретичної фізики КПІ імені Ігоря Сікорського, академік НАН України В.М. Локтев виступив із доповіддю «Кращі світові наукові результати 2017 р.». Ректор Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління О.І. Бондар привернув увагу до необхідності об'єднання зусиль для вирішення екологічних проблем, які нині набули надзвичайної актуальності. Віцепрезидент міжнародної компанії з розроблення програмного забезпечення та автоматизації бізнес-процесів Miratech О.Є. Перекатов обґрунтував високу затребуваність випускників КПІ в Україні та в світі. Провідний науковий співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, доктор історичних наук А.С. Литвинко зупинилась на етапах розвитку історії науки й техніки як наукового напрямку в Національній академії наук України, що особливо актуально у рік її 100-річчя. Доктор фізико-математичних наук, провідний науковий співробітник Інституту фізики НАН України В.А. Шендеровський у доповіді «Внесок Богдана Гнатюка у розвиток світової авіації та ракетобудування» звернув увагу учасників на те, що спадок української науки є багатим, проте він не завжди належно оцінений. Виступили також завідувач кафедри загальної фізики та фізики твердого тіла КПІ, професор В.Й. Котовський, завідувачка кафедри історії КПІ С.О. Костилова, представники керівництва НТБ КПІ імені Ігоря Сікорського.

Робота конференції проходила у трьох секціях. Її програма включала 98 доповідей, серед яких 43 представлено як пленарні, 54 — як стендові. Цикл доповідей було присвячено приватним колекціям першого ректора КПІ, професора В.Л. Кирпичова та професора М.І. Коновалова, які зберігаються у фондах НТБ ім. Г.І. Денисенка (О.Д. Дигас, М.Л. Гунько). Застосування фізичних досягнень у сучасному технологічному світі обговорювалось у доповідях «Чи є наш світ комп'ютерною симуляцією?» (Ю.А. Багіров, Ю.В. Коваль, Н.О. Якуніна), «Сучасна технологія гібридного оздоблення TWIN SPOT у поліграфії» (О.В. Вихристюк, Т.В. Матвеева), «Біометрична аутентифікація за відбитками пальців» (Т.В. Веремчук, А.Р. Демків, М.Д. Куторланова, О.П. Кузь). Блок доповідей стосувався питань історії освіти та методології навчання фізико-математичних наук. Серед них «Особливості навчальних підручників в університетах XIX ст.» (В.С. Гуда, С.М. Лісковець), «Моделювання задач кінематики за допомогою електричних аналогій» (О.Л. Прокопович, Н.О. Якуніна). Найбільш цікаві роботи було відзначено грамотами та пам'ятними сувенірами.

20 квітня 2018 р. відбулася XXIII Всеукраїнська конференція молодих істориків науки, техніки і освіти та спеціалістів, присвячена 100-річчю Національної академії наук України. Її організаторами стали Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, Українське товариство істориків науки, Рада молодих учених при Міністерстві освіти та науки України, Центр досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна Державного університету інфраструктури та технологій, Центр пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Державний політехнічний музей при Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, Меморіальний музей О.В. Палладіна, Національний науково-природничий музей НАН України. На конференції розглядалися такі питання: історія Національної академії наук України як науково-культурного феномену; пріоритетні результати, наукові та науково-технічні школи вчених Національної академії наук України в галузі природничих, технічних та суспільних наук; історична біографістика вчених і організаторів науки; шляхи підвищення престижу інтелектуальної праці; методологія історії науки і техніки.

На урочистому відкритті конференції виступили та привітали присутніх: від Українського товариства істориків науки та ІДНТПН ім. Г.М. Доброва НАН України — доктор історичних наук, провідний науковий співробітник А.С. Литвинко; від Центру досліджень з історії науки і техніки ім. О.П. Бородіна — доктор біологічних наук, професор О.Я. Пилипчук; від Центру пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Асоціації музеїв технічного профілю — доктор технічних наук, професор Л.О. Гріфен; від кафедри історії науки і техніки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» — доктор історичних наук, професор В.М. Скляр; від Національного науково-природничого музею НАН України — кандидат біологічних наук, заступник директора О.В. Червоненко; від Міжнародного Енциклопедичного бюро з фізики — доктор фізико-математичних наук, професор В.А. Шендеровський.

У конференції брали участь 72 історики науки, техніки та освіти з 12 міст України: Києва (45), Харкова (9), Одеси (5) Івано-Франківська (3), Дніпра (2), Черкас (2), Львова (1), Херсона (1), Запоріжжя (1), Кропивницького (1), Житомира (1), Українки (1). Вони представляли 31 установу. Це Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Інститут фізики НАН України, Інститут філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди, Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, Інститут біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України, Національний науково-природничий музей НАН України, ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України», Центр пам'яткознавства НАН України та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, Центр досліджень інтелектуальної власності та трансферу технологій НАН України, Український науково-дослідний інститут медицини транспорту (Одеса), Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Львівський національний університет імені Івана Франка, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ), Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Одеський національний політехнічний університет, Черкаський державний технологічний університет, Запорізький на-

ціональний технічний університет, Державний університет інфраструктури та технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Південно-український національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського (Одеса), Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький), Херсонська державна морська академія, Національний університет біоресурсів та природокористування України, Київський міжнародний університет, Дніпровський медичний інститут традиційної і нетрадиційної медицини, Державний політехнічний музей при НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», Музей космонавтики ім. С.П. Корольова Житомирської обласної ради, НВЦ «Мала академія наук», Професійно-технічний заклад (м. Українка).

Значне зацікавлення аудиторії викликали пленарні доповіді: «Історія науки і техніки в НАН України за роки її існування» (доктор історичних наук, провідний науковий співробітник ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України А.С. Литвинко, кандидат історичних наук, науковий співробітник ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України О.Г. Луговський); «Колекції натуралій природничих музеїв як джерело історичних досліджень» (кандидат біологічних наук, заступник директора Національного науково-природничого музею НАН України О.В. Червоненко); «Концепція музеєзнавства професора Ю.А. Омельченка (1937—2017)» (кандидат історичних наук, науковий співробітник Національного науково-природничого музею НАН України Д.В. Кепін); «Світові тенденції популяризації наукових знань» (кандидат історичних наук, науковий співробітник ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України О.В. Живага).

Після пленарної частини робота конференції продовжилась у 4 секціях: «Історія становлення фізико-математичних наук і астрономії в Україні та світі», «Розвиток технічних наук і технологій в Україні в світовому контексті», «Історико-наукові дослідження розвитку медико-біологічних, сільськогосподарських наук та наук про землю», «Етапи розвитку суспільно-гуманітарного знання: історичні, філософські, економічні та педагогічні науки».

Серед ґрунтовних виступів на секційних засіданнях відзначимо доповіді: «Інженер-механік П.М. Тетерев, викладач Київського реального училища — пропагандист передової науково-технічної думки кінця XIX ст.» (З.Б. Афанасьева); «Кременчуцький коледж транспортної інфраструктури: 140 років від дня заснування» (В.М. Гамалія, С.П. Руда); «В.М. Ковтуненко та Національна академія наук України» (О.О. Губка); «Розвиток smartgrid технології в Україні» (К.С. Гуліна, С.С. Ткаченко); «Педагогічна діяльність професора П.О. Максименка» (М.О. Зуйок); «Джерела з історії суходільних дорожніх комунікацій на території Слобожанщини у XVIII ст.» (Ю.В. Коніва); «Військовий льотчик, інженер, авіаконструктор, начальник першої в країні організації для випробовування авіаційної техніки О.М. Вегенер (1882—1927): період діяльності в Україні» (В.В. Татарчук); «М.В. Винокуров про завдання науково-дослідної роботи у сфері вагонного господарства» (Н.В. Устяк); «Узгоджені історичні зміни складників теорії» (В.І. Кузнецов); «Наукові відкриття вчених Національної академії наук України» (Т.Г. Косско); «До історії навчальної дисципліни «теорія механізмів і машин» (на основі вивчення видань з приватної бібліотеки В.Л. Кирпичова)» (О.Д. Дигас); «Особиста бібліотека вченого. Автографи і дарчі написи на сторінках видань з приватної колекції М.І. Коновалова» (Л.М. Гунько).

По закінченні роботи конференції відбувся товариський фуршет, де присутні обмінялись враженнями від цікавої інформації та висловили прагнення розвивати дослідження з історії науки і техніки в Україні, оскільки вони мають світоглядну

спрямованість. Традицією симпозіуму є проведення фахової екскурсії для учасників. Цього року відбулася екскурсія до Національного науково-природничого музею НАН України.

Міжнародний молодіжний симпозіум з історії науки і техніки «Пріоритети української науки» став традиційним місцем зустрічі професіоналів-істориків науки і техніки України. Такі заходи стимулюють залучення молоді до науки, формування у неї навичок дослідницької роботи й наукового світогляду, патріотизму. Матеріали кожної з конференцій Молодіжного симпозіуму видано окремим збірником.

*А.С. ЛИТВИНКО,
доктор історичних наук, провідний науковий співробітник
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»*

*Л.П. ПОНОМАРЕНКО,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*